

Chủ đề 9 LÀM QUEN VỚI HÌNH KHỐI

Bài 46 KHỐI TRỤ, KHỐI CẦU (2 tiết)

I MỤC TIÊU

Giúp HS:

Kiến thức, kĩ năng

- Nhận dạng được khối trụ, khối cầu trong các mô hình ở bộ đồ dùng học tập và vật thật.
- Liên hệ, nhận biết được các đồ vật gần gũi có dạng khối trụ, khối cầu.

Phát triển năng lực

- Thông qua nhận dạng hình, HS phát triển năng lực quan sát, năng lực tư duy, mô hình hoá, đồng thời bước đầu phát triển trí tưởng tượng không gian.
- Qua thực hành, luyện tập, HS phát triển được năng lực giải quyết vấn đề.

II CHUẨN BỊ

- Mô hình khối trụ, khối cầu (bằng bìa, nhựa,...).
- Chuẩn bị một số đồ vật thật có dạng khối trụ, khối cầu như: hộp sữa, quả bóng, cái cốc, ống nước,...
- Bộ đồ dùng học Toán 2.
- Nếu có điều kiện, GV nên chuẩn bị hình phóng to phần khám phá và tất cả bài tập.

III HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC

Lưu ý chung: Ở mỗi tiết học của bài học, GV nên tổ chức dạy học theo các bước:

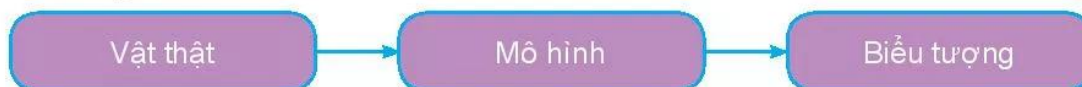
Khởi động → Thực hiện hình thức dạy học phù hợp → Củng cố

Tiết 1. Khối trụ, khối cầu

Yêu cầu chủ yếu của tiết học: HS nhận dạng được khối trụ, khối cầu trong một nhóm hình hoặc vật bất kì; HS liên hệ và tìm được những đồ vật thật có dạng khối trụ, khối cầu ở xung quanh.

1. Khám phá

Cách tiếp cận:

* Khối trụ

- GV cho HS xem đồ vật thật có dạng khối trụ. Chẳng hạn: hộp sữa, khúc gỗ. GV giới thiệu đây là những đồ vật có dạng khối trụ. GV nên xoay cho HS xem xung quanh và hai đáy của những đồ vật có dạng khối trụ. GV cho HS xem cả tư thế đứng và nằm của khối trụ. GV nên lấy cả ví dụ khối trụ có đường kính đáy lớn hơn chiều cao (ví dụ hộp thịt, cá) và cả khối trụ có chiều cao lớn hơn đường kính đáy nhiều lần (ví dụ ống nhựa dài).
- GV giới thiệu mô hình khối trụ: mô hình thật (bằng bìa, nhựa,...) và hình vẽ mô hình như trong SGK.

* Khối cầu

- GV cho HS xem đồ vật thật có dạng khối cầu, chẳng hạn quả bóng đá, quả bóng chày. GV giới thiệu những đồ vật đó có dạng khối cầu. GV nên xoay cho HS xem xung quanh những đồ vật có dạng khối cầu.
- GV giới thiệu mô hình khối cầu: mô hình thật (bằng bìa, nhựa,...) và hình vẽ mô hình như trong SGK.

2. Hoạt động

Bài 1: Cùng cố nhận dạng khối trụ, khối cầu.

Yêu cầu HS chọn được khối trụ (hình D) và khối cầu (hình B) trong bốn hình đã cho.

Bài 2: Cùng cố nhận dạng khối trụ, khối cầu qua vật thật hoặc đồ dùng.

- Câu a: Yêu cầu HS nối mỗi đồ vật với dạng hình khối của nó.
- Câu b: Yêu cầu HS kể thêm tên một số đồ vật khác có dạng khối cầu hoặc khối trụ.
- GV có thể thay thế bài này bằng trò chơi “Chọn đồ vật”. GV cho một hoặc hai rổ đựng nhiều đồ vật có dạng khối khác nhau, trong đó đa số là khối trụ, khối cầu, nên có cả khối lập phương, khối hộp chữ nhật và các khối dạng khác. Yêu cầu HS chọn riêng các đồ vật dạng khối trụ cho vào một rổ và các đồ vật dạng khối cầu cho vào một rổ khác. GV có thể cho 2 – 3 nhóm chơi trong thời gian giới hạn (thời gian này tùy vào phân bố tiết học mà GV sắp xếp). Mỗi nhóm chơi theo kiểu tiếp sức. Từ vị trí xuất phát, một em trong nhóm chạy lên nhặt một đồ vật bỏ vào rổ. Sau đó, em này chạy về vị trí xuất phát, rồi một em khác trong nhóm chạy lên tiếp. Kết thúc trò chơi, nhóm thắng là nhóm nhặt được nhiều đồ vật dạng khối trụ và khối cầu nhất.

Bài 3: Cùng cố kĩ năng quan sát tranh rồi chỉ ra các hình có dạng khối trụ và khối cầu trong tranh. GV có thể phóng to tranh rồi chiếu lên bảng. Sau đó, GV gọi

một số em lên, mỗi em chỉ vào một khối trụ hoặc khối cầu xuất hiện trong tranh và đọc to tên của khối đó.

- Bức tranh minh hoạ cảnh một rô-bốt đang lặn xuống biển dọn rác. Bên trên là đáy thuyền (hình trong tranh là phối cảnh tương tự như nhìn từ dưới đáy biển lên), bụng cá voi lưng gù và rùa biển. Ngoài ra, trong tranh có cua, sứa và sò.
- Kết quả: Có 6 khối trụ gồm: đầu, 2 cẳng tay, 2 cẳng chân của rô-bốt và lon nước ngọt. Có 6 khối cầu gồm: 2 đầu râu, 2 cầu vai, thân của rô-bốt và tàu lặn dạng khối cầu.

Lưu ý: Kết thúc tiết học, GV cho HS củng cố bài học (như yêu cầu đã nêu ở đầu tiết học).

Tiết 2. Luyện tập

Yêu cầu chủ yếu của tiết học: Củng cố khả năng nhận dạng khối trụ và khối cầu; HS củng cố kĩ năng xử lí vấn đề trong bài toán có quy luật hình.

Bài 1: Củng cố nhận dạng khối trụ, khối cầu trong bức tranh rồi xác định số lượng của chúng.

- GV có thể chiếu hình phóng to lên bảng và gọi một số em lên tìm tất cả các đèn lồng dạng khối trụ (câu a) và khối cầu (câu b). Sau khi tìm được hết các đèn lồng theo yêu cầu. GV cho HS đếm và trả lời câu hỏi.
- Hình ảnh trong bức tranh lấy cảm hứng từ phong cảnh Hội An ngày Tết.
- Kết quả: a) 7 đèn lồng dạng khối trụ; b) 12 đèn lồng dạng khối cầu.

Bài 2: Củng cố kĩ năng xác định hình theo quy luật.

- HS quan sát để khám phá ra quy luật của dãy các khối.
- GV có thể dẫn dắt quá trình khám phá. Chẳng hạn, ban đầu GV cho 1 HS nhận dạng và đọc tên 3 khối mở đầu của dãy. Sau đó, GV gọi 1 HS khác nhận dạng và đọc tên 3 khối tiếp theo của dãy. Đến đây, GV nên để HS tự suy nghĩ tìm câu trả lời. Cuối cùng, GV gọi HS nêu đáp án rồi nhận xét, chữa bài.
- GV có thể nêu quy luật bằng cách khoanh vào từng nhóm 3 khối (từ trái qua phải) rồi chiếu cho HS xem. GV có thể phát biểu quy luật như sau: “Cứ ba khối làm thành một nhóm và các nhóm lặp lại giống nhau.”
- Kết quả: Chọn B.
- GV có thể soạn thêm một ví dụ tương tự với nhóm 3 khối lặp lại để củng cố, chẳng hạn: “Khối trụ, khối lập phương, khối cầu; khối trụ, khối lập phương, khối cầu; khối trụ, khối lập phương, ?”.

Bài 3: Củng cố kĩ năng tính toán trong phạm vi đã học và nhận dạng khối trụ, khối cầu.

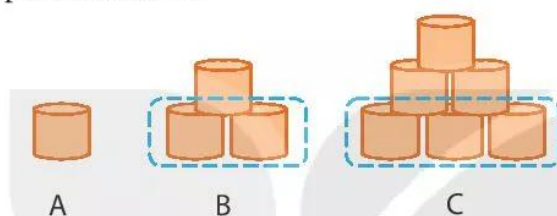
- Đây là một bài toán vui. GV có thể dẫn dắt: “Ở xóm nhỏ nọ, các cư dân đều sống dưới mặt đất. Ở đây có nhà giun, gia đình đế mèn, nhà của chuột và nhà của khối cầu

(GV có thể đặt câu hỏi tìm nhà của mỗi bạn khi kể đến đây). Cả xóm quây quần quanh một cây khoai tây nên xóm này còn gọi là xóm khoai tây. Trời sắp tối rồi, khối cầu là người về nhà muộn nhất.” Dẫn đến câu hỏi: “Em hãy tìm ngôi nhà của khối cầu và hỏi rằng ngôi nhà đó có dạng khối gì?”

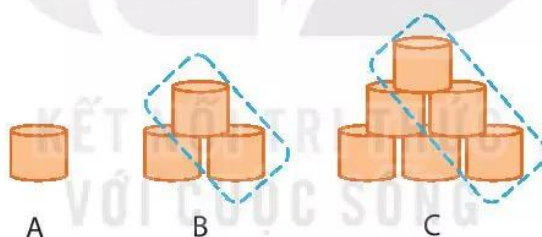
- GV có thể cho HS tính các phép tính để kiểm tra giả thiết: Bạn khối cầu sẽ rơi vào khoang ghi phép tính có kết quả lớn nhất.
- Kết quả: Khoang D ghi phép tính có kết quả lớn nhất và khoang đó có dạng khối trụ.

Bài 4: HS quan sát để khám phá ra quy luật của dãy các hình. GV có thể dẫn dắt quá trình khám phá. Chẳng hạn, cho HS so sánh hình B với hình A để tìm ra quy luật. Các quy luật có thể là:

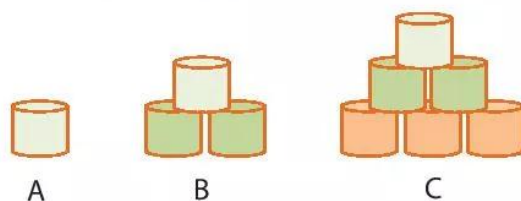
- Thêm một hàng bên dưới, ví dụ hình B thêm hàng 2 hộp so với hình A, hình C thêm hàng 3 hộp so với hình B.

- Hoặc thêm một hàng chéo, ví dụ hình B thêm hàng 2 hộp so với hình A, hình C thêm hàng 3 hộp so với hình B.

- Hoặc (nếu có HS tư duy được): Ở hình A có 1 hộp, hình B có $1 + 2$ hộp, hình C có $1 + 2 + 3$ hộp.
- Nếu chỉ nhìn hình trong SGK mà HS vẫn chưa phát hiện ra quy luật hình, GV có thể sử dụng một số kĩ thuật minh họa hình ảnh, chẳng hạn đóng khung hoặc tô màu từng hàng cho khác biệt. Ví dụ:

- Kết quả: Hình D sẽ cần 10 hộp.

Lưu ý: Kết thúc tiết học, GV cho HS củng cố bài học (như yêu cầu đã nêu ở đầu tiết học).